

Geïntegreerde aanpak in de praktijk

Bram van Nieuwenhuijzen

Bram van Nieuwenhuijzen is een jonge akkerbouwer. In dit artikel vertelt hij hoe hij als startende ondernemer aankijkt tegen geïntegreerd telen op zijn bedrijf.

Kun je kort iets vertellen over jezelf en het bedrijf?

Na de kerstvakantie hoop ik af te studeren aan de HAS Hogeschool in den Bosch aan de opleiding Tuin en akkerbouw. Naast mijn opleiding heb ik mij zoveel mogelijk thuis ingezet op het bedrijf. In het teeltseizoen ben ik natuurlijk druk met de gewassen en in de winter ben ik veel met de machines bezig omdat techniek me ook erg aanspreekt.

Ons bedrijf ligt in Anna Jacobapolder, een dorp in de provincie Zeeland. We hebben hier dus te maken met zeelei. Hierdoor is de grondsoort ook erg wisselend. Zelfs binnen percelen kan deze variëren tussen 10 tot 55% afslibbaarheid. We telen frietaardappelen, 2^e-jaars plantuien, suikerbieten, cichorei, granen en graszaad. Het familiebedrijf is nog niet officieel door mij overgenomen, maar alle beslissingen maak ik wel samen met mijn vader.

Welke plantenziekten zijn belangrijk binnen het bedrijf?

Elk gewas heeft natuurlijk zijn eigen ziekten welke voor problemen kunnen zorgen. Voor aardappels zijn de belangrijkste ziekten phytophthora en alternaria. In de granen en graszaad is roest een belangrijk aandachtspunt. In uien vooral valse meeldauw. Vergelingsziekte en cercospora zijn in bieten de meest voorkomende ziekten.

Wat doe je om deze ziekten te beheersen?

In de verschillende gewassen is het monitoren heel belangrijk. Regelmatig in het gewas zijn is in mijn ogen het allerbelangrijkste. Daarnaast is het zaak om de weersomstandigheden en de ziektedruk goed in de gaten te houden. Verder is het voor ziektebeheersing van steeds groter belang om het meest geschikte middel te kiezen, en het juiste tijdstip van toepassing met de juiste hoeveelheid water en bestrijdingsmiddel. Voorkomen is natuurlijk in alle gevallen beter dan genezen. Een goed spuitschema dat rekening houdt met de weersomstandigheden en de ziektedruk is daarin ook onmisbaar. We krijgen daarbij ondersteuning van adviseurs en ik heb zelf ondertussen ook de nodige ervaring.

Wat merk je van het wegvallen van middelen?

Door het steeds dunnere middelenpakket bestaat de kans dat ziekten niet meer beheersbaar zijn. Op dit moment is het spuitschema voor de meeste teelten

nog rond te krijgen, maar wel liggen er resistenties op de loer omdat de nog beschikbare middelen vaak dezelfde werkzame stof hebben. Met het wegvallen van de mancozeb in uien en aardappels bijvoorbeeld is het wachten op de eerste problemen. De fungiciden die nu nog beschikbaar zijn, zijn onmisbaar als we hoge opbrengsten willen blijven halen. In bieten zijn er nog maar weinig verschillende werkzame stoffen. Wanneer roest of cercospora hier resistent tegen worden, zullen de opbrengsten enorm dalen.

Welke ICM-maatregelen neem je al?

Om de ziektedruk zo laag mogelijk te houden is gekozen voor een ruime gewasrotatie, mede ook door de zware grond kiezen we er voor om na elke rooiv Frucht graan of graszaad te telen. Een bijkomend voordeel is dat na deze teelt nog een groenbemester geteeld kan worden, wat zorgt voor een vitale bodem.

Het in de gaten houden van de gewassen en ziektedruk is heel belangrijk om een goede oogst te bereiden, spuiten op de kalender is niet meer van deze tijd.

Het kiezen van weerbare rassen of rassen welke resistent zijn tegen bepaalde ziekten is iets waar veel aandacht naar uit gaat. Dit is een relatief simpele manier om minder gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken en toch voldoende financieel resultaat te behalen.

Geïntegreerde aanpak in de praktijk: wat gaat goed?

Een geïntegreerde aanpak begint met preventie, dit kan al heel makkelijk door een ras te kiezen dat resistent is tegen bepaalde ziekten of plagen. Daarnaast is monitoren een belangrijk element in ICM, en wanneer er dan toch een ziekte of plaag optreedt, zijn er al veel biologische middelen op de markt waarmee dit bestreden kan worden. Zelf zetten we in de uien een biologisch middel tegen trips in. Ook onkruidbestrijding kan in vele gewassen mechanisch uitgevoerd worden, wat soms zelfs beter kan zijn dan chemisch omdat de gewasgroei dan niet geremd wordt.

Maar bij een lange vochtige periode is mechanische onkruidbestrijding erg lastig. We zien bijvoorbeeld in cichorei dat er al veel middelen zijn weggevalen en dat er mechanisch veel mogelijk is, maar wanneer het een natte periode is, dan lukt het niet en schiet je alsnog onder het onkruid. Handwerk is dan nog de enige oplossing; dit kost veel geld en mensen zijn nauwelijks te vinden voor dit werk. De kans bestaat dus dat deze teelten verdwijnen, simpelweg omdat de kosten te hoog worden.

Bram van Nieuwenhuijzen op de Zeeuwse akker met uien.

Bram van Nieuwenhuijzen: "We doen al veel op het gebied van ICM. De wil om meer te doen is er maar het maken van keuzes in de teelt is soms lastig."

Waar loop je tegenaan? Knelpunten?

Het moeilijkste in mijn ogen is het maken van keuzes tussen verschillende manieren van aanpak. Het kiezen van bijvoorbeeld een biologisch middel dat duurder is dan een chemisch middel en waarvan de werking niet gegarandeerd kan worden, is niet waar de voorkeur naar uit gaat. Kort gezegd: als je inkomen ervan afhangt dan kies je bij voorkeur voor de goedkoopste en gemakkelijkste oplossing. En dat betekent dus meestal het chemische middel. De wil is er, maar je moet er wel van uit kunnen gaan dat het werkt.

Als je onbeperkt budget of een gegarandeerd inkomen zou hebben, zou je meer risico's kunnen nemen. Zou je dan andere keuzes maken?

Dat denk ik wel, maar dat is nu eenmaal niet de realiteit. We moeten het doen met wat er nu is en dat betekent kiezen voor een gezond gewas met zo laag mogelijke kosten en binnen de wettelijke voorschriften. Maar ik sta open voor veranderingen en dat mijn vader hier ook in mee gaat, maakt het natuurlijk gemakkelijker voor mij. We zitten op dezelfde lijn.

Hoe kom je aan de kennis die je nodig hebt?

Er is in de sector veel kennis aanwezig. Adviseurs van o.a. CZAV (Coöperatie Zuidelijke aan- en verkoopvereniging) en advies- en onderzoeksbedrijf Delphy doen er veel aan om deze kennis bij de boer te brengen. Ook bijvoorbeeld Cosun heeft een app en website waar luizen- en ziektedruk op bekeken kan worden. Dit zijn handige tools waar je als akkerbouwer veel aan hebt.

Was er tijdens je opleiding ook aandacht voor ICM?

Misschien iets te weinig. Het is aan de orde geweest, maar ik had er wel meer over willen horen.

Wat is er nodig om op jouw bedrijf geïntegreerd te kunnen telen?

Wanneer er meer groene middelen op de markt komen, is het geïntegreerd telen gemakkelijker. Als deze middelen goede alternatieven zijn voor de chemie is het voor alle akkerbouwers een kleine stap deze middelen in te zetten. Nu zijn er nog te weinig van deze middelen beschikbaar met een goede werking.

Hoe is dat bij anderen? Wat zie je om je heen?

Veel telers zijn op weg naar een geïntegreerde teelt maar zijn hierin ook nog zoekende. Mechanische onkruidbestrijding is erg in opkomst, dit ook mede door het wegvallen van middelen waardoor we gedwongen zijn om hiermee te werken. Het inzetten van selectieve insecticiden die de natuurlijke vijanden sparen is tegenwoordig ook gemeengoed.

Hoe kijk je naar de toekomst?

Het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid voorspelt niet veel goeds voor de beschikbaarheid van de huidige gewasbeschermingsmiddelen. Het net begint zich te sluiten. Maar de fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen zetten in op groene middelen en ik hoop dat deze alternatieven er snel aan zullen komen en ook goed werken. Dat biedt perspectief. Misschien dat er een lastige overbruggingsperiode komt, maar ik ben niet bang voor de toekomst.

Kort samengevat de mening en ervaring van Bram van Nieuwenhuijzen over ICM in de akkerbouw:

We doen al veel op het gebied van ICM. Het maken van keuzes in de teelt is soms lastig, maar de wil om meer te doen is er bij mij en bij veel andere boeren ook. Er moet dan wel een beloning tegenover staan, want je inkomen hangt er wel vanaf. In de wereld is tegenwoordig veel aan de hand over voedsel, en geïntegreerd telen is naar mijn mening een goede ontwikkeling. Ik zie nog genoeg kansen en kijk met vertrouwen naar de toekomst.